

1923

Azərbaycanın özü qədər əbədi

2018

Müstəqil dövlətçiliyimizin həqiqi tarixi, dönüş anı məhz ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycanı hakimiyyətə qaydıdığı və vətənin taleyi üçün məsuliyyəti öz üzərinə götürdü-yü vaxtdan başlanır. Heydər Əliyevin zəngin irsinə nəzarət salarkən məlum olur ki, onun ölkə üçün gördüyü nəhəng işləri, dəyərli və əzəmətli ideyalarının həyata keçirilməsini hər kəs öz sahəsində hiss edir, bunun təzahürünü daha aydın və dərinlənərkən deyir. Hər kəs bir həqiqəti qəbul edir ki, Azərbaycanın müstəqilliyinin son 25 ili ərzində həyatımızın bütün sahələrində əldə olunan uğurlar məhz ümummilli lider Heydər Əliyevin milli inkişaf strategiyasının həyata keçirilməsi nəticəsində mümkün olmuşdur.

Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasına rəhbərlik etdiyi ilk günlərdən başlayaraq ölkə iqtisadiyyatında yaranmış dərin böhranı özünəməxsus uzaqgörənliklə hərtərəfli təhlil edərək, islahatların aparılmasını yeganə çıxış yolu olduğunu cəsarətlə irəli sürdü.

Bu dövrdə bazar iqtisadiyyatına keçidin, yeni mülkiyyətin formalaşması prosesinin dikte etdiyi ən başlıca şərtin məhz özlə sektorun fəaliyyəti üçün dövlət səviyyəsində maksimum imkanların yaradılmasından, əlverişli sahibkarlıq və biznes mühitinin formalaşdırılmasından ibarət olması heç kəsə sirr deyil. İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsi də sübut edir ki, ümumi daxili məhsul istehsalında bu təbəqənin rolunu artırımdan dinamik iqtisadi yüksəlişi təmin etmək qeyri-mümkündür. Bu baxımdan sahibkarlığın inkişafı üçün dövlət səviyyəsində bir sıra təşkilati, hüquqi və iqtisadi tədbirlərin görülməsi, biznes fəaliyyəti üçün daha əlverişli şəraitin yaradılması məqsədilə əsaslı islahatların aparılması Azərbaycanı da iqtisadi inkişaf stratejiyasının əsas qayesini təşkil etməli idi. Bazar strukturlarının özü də, institutları da Azərbaycanın özünəməxsus şəraitinə uyğunlaşdırılmalı idi.

"Sahibkarlığın inkişafı etdirilməsi, sərbəst iqtisadiyyata yol verilməsi, bazar iqtisadiyyatının yaradılması bizim strateji yolumuzdur" deyən Heydər Əliyev ölkənin gələcək iqtisadi inkişafının məhz özəl sektora bağlı olduğunu vurğulayırdı. Ulu öndərin müəyyən etdiyi və onun rəhbərliyi ilə uğurla həyata keçirilən sahibkarlığın inkişafı stratejiyası özlə bölmənin inkişafına yönəlmis tədbirlərin sistemliliyi, dövlət tənzimlənməsinin liberallaşdırılması, dövlət-sahibkar münasibətlərinin institusionallaşdırılması ilə xarakterizə edilirdi. Qəbul olunmuş dövlət proqramlarının bu sahənin inkişafında xüsusi rolu oldu, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafını iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətlərindən birinə çevirdi.

Ölkədə sahibkarlığın inkişafına təkan verən mühüm məqamlardan biri 1994-cü ilin sentyabr ayında Heydər Əliyevin təşəbbüsü və bilavasitə iştirakı ilə Bakıda "Sahibkarlıq strategiyası və iqtisadi yenidənqurma" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfrans oldu. Konfransın açılış mərasimində dərin məzmunlu nitq söyləyən ulu öndər ölkədə sahibkarlığın inkişafı üçün müvafiq şərait yaradılacağına və bunun artıq konkret əməli nəticələr verdiyini bildirərək, Azərbaycanda bu sahənin inkişafında xarici investitorları fəal iştiraka dəvət etdi.

Ümummilli liderin ölkə iqtisadiyyatının hərtərəfli inkişafı üçün neft amilindən məhərrət istifadə etməsi, 1994-cü ilin sentyabrında böyük təzyiqlərə baxmayaraq "Əsir müqaviləsi"nin imzalanmasına nail olması yüksək siyasi iradənin və qətiyyətin təntənəsi idi. Bu sazıq Azərbaycanın qaplarını dünyanın üzünə açdı, bu sahədə yeni müqavilələrin imzalanmasını və ölkəyə investisiya qoyu-

Heydər Əliyev Azərbaycanda sahibkarlığın qurucusudur

luşunu təşviq etdi. Azərbaycan MDB məkanında Qərbin iri neft şirkətləri ilə böyük miqyasda saziş imzalayan ilk dövlət olmaqla, Xəzər dənizində beynəlxalq əməkdaşlığın əsasını da qoydu.

Ümummilli liderin təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə 1995-ci ildən başlayaraq aparılan torpaq islahatları nəticəsində 1350 min hektardan çox torpaq sahəsi əvəzsiz olaraq kəndlilərə paylandı, kolxoz və sovxozların yerində fermer təsərrüfatları yaradıldı. Ölkədə aparılan ardıcıl və sistemli iqtisadi islahatların ən mühüm istiqamətindən biri də dövlət mülkiyyətinin özəlləşdirilməsi və azad sahibkarlığın inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılması təşkil edirdi.

Ümumiyyətlə, Heydər Əliyevin böyük müdriklik və iqtisadi hesablaması əsasında müəyyən edilmiş inkişaf konsepsiyasının əsasını üç mərhələdə həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan islahatlar təşkil etmişdir. Hər bir mərhələyə uyğun həyata keçirilən islahatlar nəticəsində respublika iqtisadiyyatında sabitlik təmin edilmiş, inkişafda müsbət meyillər özünlü göstərməyə başlamışdır.

Sahibkarlığın inkişafında Heydər Əliyevin atdığı ən mühüm addımlardan biri də sözügedən sahəyə dövlət nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsi və bununla əlaqədar qanunvericilik bazasında mühüm dəyişikliklərin edilməsi oldu. Qeyd olunan problemlərin aradan qaldırılması üçün qısa bir müddətdə kompleks tədbirlər həyata keçirildi. Bu kontekstdə ən vacib addımlardan biri kimi ölkə Prezidenti tərəfindən 1996-cı ildə "İstehsal, xidmət, maliyyə-kredit fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin qaydaya salınması və əsasız yoxlamaların qadağan edilməsi barədə" fərmanın imzalanması qeyd edilmişdir.

Sahibkarlıq fəaliyyətinin tənzimlənməsi ilə bağlı qanunvericilik aktlarında da təkmilləşmələr aparılmışdır. Belə ki, "Bezi fəaliyyət növlərinə xüsusi razılıq verilməsi qaydalarının təkmilləşdirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2 sentyabr 2002-ci il tarixli fərmanı ilə ölkədə mövcud olan lisenziyalasdırma sistemi köklü surətdə təkmilləşdirilmiş, lisenziyaların müddəti uzadılmışdır.

Görülmiş tədbirlər nəticəsində dərin iqtisadi böhran keçirən ölkədə makroiqtisadi sabitliyə nail olunmuş və dinamik inkişafı təmin etmək mümkün olmuşdur.

Bazar iqtisadiyyatı yolunu seçmiş is-tənzimlənmə dövlətin müstəqil yaşaması və inkişafı prosesində orta təbəqənin - iqtisadi inkişaf və sabitliyin təminatçısı sayılan sahibkarların sinfinin rolu müstəsna dər-ajədədir.

Reallığı böyük müdrikliklə nəzərə alan ümummilli lider Heydər Əliyev milli iqtisadi inkişaf modelinin reallaşdırılmasında özəl sektorun həlledici rolunu daim önə çəkir, güclü sahibkarlar təbəqəsinin formalaşdırılmasına, onların cəmiyyətdəki mövqelərini güclənməsinə çalışır.

Ümummilli liderin sahibkarlarla keçirilən görüşləri, üzlaşdıqları problemlərin nədən ibarət olduğunu bilavasitə onların

öz dilindən eşitməsi və bunların qısa müddət ərzində həlli üçün konkret tapşırıqlar, fərman və sərəncamlar verməsi özəl sektorun təmsilçilərinə yüksək diqqət təzahürü idi.

Bələ görüşlərə nümunə kimi 2002-ci ilin 25 aprel tarixində yerli və may ayında xarici iş adamları ilə keçirilən görüşləri göstərmək olar. Bu görüşlərdə sahibkarlığın inkişaf yolları araşdırılmış, buna mane olan əngəllərin aradan qaldırılması üçün konkret tədbirlər müəyyən edilmişdir. 2002-2005-ci illər üçün Azərbaycanda Sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı Dövlət Proqramı təsdiq olunmuşdur.

Ölkənin iqtisadiyyatında sahibkarların artan rolunu, məşğulluğun təmin olunmasında sahibkarlığın inkişafının müstəsna əhəmiyyətini nəzərə alaraq cəmiyyətdə sahibkarlığa dəstək əhvali-ruhiyyəsinin artırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 21 aprel 2016-cı il tarixli sərəncamına əsasən hər il aprelin 25-i Azərbaycanda "Sahibkarlar Günü" kimi təsis edilmişdir.

2003-cü ildən Heydər Əliyev siyasi və iqtisadi kursunu uğurla davam etdirən ölkə Prezidenti İlham Əliyev ötan 15 ildə milli inkişaf prioritetlərini düzgün müəyyən edərək ölkənin bütün potensialını intellektual resursların, insan kapitalının gücləndirilməsi yönündə səfərbər etmişdir.

Bu il aprelin 11-də keçirilmiş prezident seçkiləri bir daha təsdiqlədi ki, ölkə Prezidenti xalqın böyük etimadını qazanmışdır. Azərbaycan xalqı son on beş il ərzində ölkədə görülmüş işlərə öz yüksək qiymətini vermiş, növbəti dəfə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi cənab İlham Əliyevə səs verərək öz iradəsini tam şəkildə ortaya qoymuşdur.

Azərbaycan biznes mühitinin əlverişliliyi, sahibkarların rahat işləməsi

təsərrüfatında ölkə üzrə ümumi daxili məhsulun 5,6 faizi istehsal edilir. Əhalinin 47 faizi kənd yerlərində yaşayır və məşğul əhalinin 36,3 faizi kənd təsərrüfatında çalışır. Bu baxımdan kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsi regionlarda ki problemlərin aradan qaldırılmasına şərait yaratmışdır.

Ümumilikdə iqtisadiyyat Nazirliyinin Sahibkarlığa Kömək Milli Fondunun vəsaitləri hesabına 2003-2017-ci illər ərzində layihələrinin ümumi dəyəri 4,4 milyard manat olan 34 535 sahibkara 2,1 milyard manat güzəştli kredit verilmiş və bunun hesabına 154 minə yaxın yeni iş yeri açılmışdır. Güzəştli kreditlərin 71,6 faizi aqrar sektorun, 28,4 faizi digər sahələrin inkişafına yönəldilmişdir. Bu il sahibkarlara 170 milyon manat güzəştli şərtlərlə kreditlərin verilməsi nəzərdə tutulur.

Sahibkarlığın inkişafı sahəsində həyata keçirilən sistemli tədbirlər nəticəsində "Doing Business 2017" hesablarında Azərbaycanın 3 və daha çox islahat aparın 29 ölkədən biri olması, eyni zamanda 138 ölkəni əhatə edən "Global Rəqəbatlilik Hesabatı"nda ötan ilə müqayisədə mövqeyini 5 pillə yaxşılaşdıraraq 40-cü pillədən 35-ci pilləyə yüksəlməsi, Müstəqil Dövlətlər Birliyi məkanında isə, əvvəlki illərdə olduğu kimi, liderliyini qoruyub saxlaması ölkədə aparılan iqtisadi islahatların bariz nümunəsidir.

Ölkəmizdə ardıcıl və sistemli şəkildə həyata keçirilən sosial siyasət sayəsində insanların həyat şəraitinin yüksəldilməsi, rifahının yaxşılaşdırılması sahəsində nailiyyətlər əldə edilmiş, yoxsulluq həddinin 50 faizdən 5,4 faizə endirilməsi, başqa sözlə, təxminən 10 dəfə azaldılması, işsizlik səviyyəsinin təxminən 5 faizə endirilməsi kimi tarixi nailiyyətlər qeyd olunmalıdır. Bu müddət ərzində

"Lisenziyalar və icazələr haqqında" qanunun qüvvəyə minməsi ilə bütün icazələr vahid sənəddə göstərilir, onların sayı isə 86-yə endirilmişdir.

Ölkə iqtisadiyyatında özəl sektorun üstünlük qazanması, neft hasilatının və gəlirlərinin məqsədyönülü idarə olunması ilə yanaşı, qeyri-neft sahələrinin inkişaf etdirilməsinə xüsusi diqqət yetirilməsi də Prezident İlham Əliyevin iqtisadi siyasətinin ana xəttini təşkil edir.

Hazırda islahatların texnologiyası da təkmilləşməkdədir. İqtisadi siyasətdə çevikliyin təmin edilməsi, struktur dəyişiklikləri ilə institusional islahatların paralel aparılması, konkret hədəflərə və maliyyə mənbəyinə əsaslanan programlı idarəetmə bunu bir daha təsdiq edir.

Bu gün ölkə əhalisi arasında, xüsusilə də sahibkarlar tərəfindən daha çox müzakirə olunan məsələlərdən biri Prezident İlham Əliyevin 6 dekabr 2016-cı il tarixli fərmanı ilə təsdiq etdiyi milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritəsidir.

Milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsində hədəf indikatorlardan biri kimi adambaşına qeyri-neft ixracının 2025-ci ildə ən azı 450 ABŞ dollarına çatdırılması müəyyən edilmişdir. Bu isə azı üç dəfədən çox artım deməkdir.

Qəbul edilən "Azərbaycan Respublikasının milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi"nin qarşısında duran vəzifələrdən biri də kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı məsələsidir.

Azərbaycan Prezidenti "Kiçik və orta sahibkarlıq sahəsində idarəetmənin daha da təkmilləşdirilməsi haqqında" 28 dekabr 2017-ci il tarixli fərman imzalayıb. Fərmana əsasən iqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində publik hüquqi şəxş statuslu Kiçik və Orta Sahibkarlığın İnkişafı Agentliyi yaradılıb. Agentliyin qarşısında qoyulan əsas vəzifə ölkədə kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı, iqtisadi-

Eyni zamanda əmək hüquqlarının müdafiəsi, əməyin mühafizəsi, texniki və ekoloji təhlükəsizlik Azərbaycan hökuməti ilə əməkdaşlığın prioritet istiqamətlərindədir.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası bir çox ölkələrin sahibkarlıq təşkilatları, xarici ölkələrin Azərbaycanı və Azərbaycanın xaricdəki səfirlikləri, Dünya Bankı, Avropa İttifaqının komissiyaları və digər beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq edərək yerli iş adamlarına Azərbaycanda və ölkə hüdudlarından kənarada tərəfdaş tapmaqda və investisiya qoyulmasında kömək göstərir.

Konfederasiyanın zəndində fəaliyyət göstərən daimi komissiyalardan biri də Qadın Sahibkarlığın İnkişafı Komissiyasıdır. Bu komissiya konfederasiyanın ən aktiv komissiyalarından biri olub, sahibkarlıq sahəsində qadınların rolunun artırılmasını təmin etmək məqsədilə yaradılmışdır. Konfederasiyanın 350-yə yaxın qadın sahibkar üzvü vardır ki, bu da ümumilikdə çox yüksək göstərici deyildir.

Azərbaycanın möhtəşəm uğurlarına sahibkarlar ordusu da özünəməxsus töhfələr verməyə çalışır və bu, dövlət başçısının işi adamlarına etimadının bir təəcəssümü olaraq mühüm vəzifə kimi qəbul edilirdi.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası da ölkə sahibkarlarını təmsil edən bir təşkilat olaraq həm əldə etdiyimiz uğurları dəyərli edir, həm də müasir çağırışları dərinlən təhlil edir.

Azərbaycan Sahibkarlar Konfederasiyası bununla bağlı silsilə və ardıcıl tədbirlər həyata keçirir. Bu, istər qanunvericilik aktlarının təkmilləşdirilməsi, istər sahibkarlıq subyektlərinin problemlərinin öyrənilib əlaqədar təşkilatlar tərəfindən onların həllinə nail olunması, istərsə də sahibkarların maarifləndirilməsi işinin daha da dərinləşdirilməsi ilə bağlıdır.

Biz Sahibkarlar Konfederasiyası olaraq Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafında sahibkarlığın rolunun qorunub saxlanmasında və inkişaf etdirilməsində genişməqşalı işlər aparırıq.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin uğurlu sosial-iqtisadi siyasəti əhalinin sosial müdafiəsini gücləndirməsi istiqamətində son 15 ildə olduğu kimi, qarşdakı dövrdə də mühüm nailiyyətlərin əldə olunmasına imkan verəcəkdir.

Müasir dünyada ölkəmiz Azərbaycan Respublikasının ümummilli lideri Heydər Əliyevin müstəqil dövlətçilik ideallarının işığında və Prezident İlham Əliyevin böyük dövlət quruculuğu əzminin, yaradıcı tefəkkürünün real və möhtəşəm nəticələri əsasında ardıcıl olaraq davamlı şəkildə inkişaf edən bir dövlət kimi qəbul olunur.

Tarixdə nadir şəxsiyyətlərdən biri kimi iz qoyan ümummilli liderin xidmətləri və keçdiyi ömrü yolu haqqında çox deyilərsə də, əsrlər boyu bu mövzuya mürciət olunaçaq və onun zəngin irsi həmişə dərin, əhatəli, ətraflı elmi əsaslarla öyrənilərək gələcək nəsillərə çatdırılacaqdır. Çünki xarakter, mahiyyət və fəaliyyət etibarilə ulu öndər Heydər Əliyev ancaq vətən, xalq amalı ilə yaşayaraq təkcə Azərbaycanı deyil, bütövlükdə insanlığın həyatında önəmli bir şəxsiyyət olmuşdur. Onun Azərbaycana rəhbərliyinin əsrin üçdəbiri qədər dövrünü əhatə edən zaman kəsiyi əbədiyyatın ulu öndər Heydər Əliyev dühasının nümayişi hesab oluna bilər. Bu dövr Azərbaycan xalqının həyatında intibah dövrü olmuşdur. Ulu öndər həmin zaman kəsiyində Azərbaycan xalqının, Azərbaycan torpağının adını bütün dünyada uca zirvələrə qaldırılmış və özü-nü şəxsiyyət bütövlüğü ilə doğma vətəni Azərbaycanı bütövləşdirmiş və hər yerdə onu layiqincə təmsil etmişdir.

Ödür ki, Azərbaycan xalqı və bütün dünya azərbaycanlıları müasir Azərbaycan Respublikasının yaradıcısı, iyirmi-cü əsr milli tariximizin ən qüdrətli siması olan Heydər Əliyev oğlu Əliyevin amandan olmasının 95 illik yubileyinə böyük heyran və sevincilə qarşılamağa hazırlaşsın.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi: "Heydər Əliyev bütün zamanlarda, bütövlükdə Azərbaycan xalqına layəqətli xidmət etmişdir. Azərbaycanın müstəqilliyinin əbədi, dönməz əsasını, iqtisadi potensialının həmkəlmənməsində, bölgədə və dünyada nüfuzunun artmasında onun müstəsna xidmətləri vardır. Bu gün Heydər Əliyev bizimlə deyil, ancaq onun siyasəti yaşayır, onun qurduğu müstəqil Azərbaycan yaşayacaqdır".

Heydər Əliyev elə bir şəxsiyyətdir ki, onun nəhəng dövlətçilik fəaliyyəti təkcə Azərbaycan xalqı üçün deyil, bütövlükdə beşəriyyət üçün zəngin bir xəzinə, çox dəyərli bir ırsdır.

Heydər Əliyevin həmişəyaşar ideyalarına sadiqlik nümayiş etdirən biz Sahibkarlar Konfederasiyası olaraq dövlətimizin yaradığı bu imkanlardan istifadə edərək bilik və bacarıqlarımızı xalqımızın rifah halının daha da yüksəlməsi, rəqəbatdəavamlı istehsal potensialı, "Made in Azerbaijan" brendinin bütün dünyada tanınması üçün öhdəməiz düşən vəzifələri daha məsuliyyətlə yerinə yetirəcəyə, yaradılan əlverişli şəraitdən səmərəli şəkildə və düzgün faydalanacağıq, ölkəmizin iqtisadi qüdrətinin artması üçün bütün qüvvəmizi səfərbər edəcəyik.

Məmməd MUSAYEV,
Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar
(İşğöyürənli) Təşkilatları Milli
Konfederasiyasının prezidenti